

Hoogbegaafde senioren herkennen –portret 2

Met deze portretten vraagt het IHBV aandacht voor hoogbegaafdheid en ouderdom. Veel mensen worden oud. We hebben ideeën en verwachtingen van hoe mensen zijn en hoe mensen oud worden. De ervaring van het IHBV is: hoogbegaafde mensen zitten anders in elkaar, zij leven net een wat ander leven. De vraag is dan: worden zij misschien ook op een andere manier ouder? Dat weten we eigenlijk niet. We kennen deze ouderen nog niet zo goed.

In geschreven portretten van hoogbegaafde senioren komt het levensverhaal in beeld, komt een mens tot leven. Het IHBV wil op deze manier bereiken dat hoogbegaafde senioren zichzelf herkennen en door anderen worden herkend.

Jaap Marks – geboren januari 1939

Tijdens mijn twee gesprekken met Jaap vertelde hij over zijn leven. Daarna sprak ik William, een vriend uit zijn studietijd, met wie hij tegenwoordig weer wekelijks contact heeft, en Cora, een vriendin die hem al zo'n veertig jaar kent. Het werd een verhaal over de intelligente zoon van een glazenwasser en een dienstmeisje die levenslang blijft leren.

Jaap werd in 1939 geboren als oudste kind in een Rotterdams gezin. Drie jaar later, in de oorlog, werd zijn zus geboren. Zijn vader werkte zelfstandig als glazenwasser, zijn moeder, die voor haar huwelijk dienstmeisje bij een rijke familie was, deed het huishouden.

Jaap vertelt weinig over zijn ouders, alsof hij al jong emotioneel afstand heeft genomen.

'In mijn eerste flits van een herinnering ben ik drie jaar. Het is 1942. Ik loop door de sneeuw te sjokken aan de hand van mijn vader. We gaan naar de kraamkliniek waar mijn zus geboren is. Eenmaal binnen zegt hij: "Dat is je zusje." Maar ik weet niet waar ik moet kijken. Ik zie haar niet. Stom!'

Leren met een oorlogstrauma

De oorlog heeft onvermijdelijk zijn jeugd en zijn eerste leerervaringen beïnvloed.

'Het enige en eerste Duitse woord dat ik thuis leerde was tijdens de razzia van 1944. Een soldaat commandeerde: "Ausweis!"

Ik herinner me vaag de dreunen in huis van de bombardementen. Onder de trap van de bovenburen was een nis. Het was de enige veilige plek. Daar gingen we regelmatig in.

Mijn moeder had me opgegeven voor een openbare kleuterschool, maar dat gebouw werd door de moffen bezet. Daarom ging ik naar de andere kleuterschool in de buurt, een katholieke.'

Tijdens Market Garden, het Engelse bombardement op Rotterdam, november 1944, werd een bom gegooid op een pand van de Sicherheitsdienst, op kleine afstand van deze kleuterschool. Jaap zat op dat moment in de klas. *'Dat is een ervaring die ik nooit meer zal vergeten. Ik herinner me twee flitsen. Eerst zat ik in de klas en het*

volgende moment was de klas veranderd. Wat er tussen-door gebeurde is uitgeschakeld. Ik keek rond en het stonk. De muizen, die voordien in het terrarium zaten, liepen los door de klas.'

De kleuters werden na deze dag in een keldertje in de buurt door nonnen opgevangen. Daar heeft Jaap de kleuterschool vervolgd. Na de oorlog ging hij volgens de keuze van zijn ouders naar de openbare lagere school, die 'openbare opleidingsschool voor hbs en gymnasium' heette. Vlakbij was de Heemraadssingel, waar de beter gesitueerden woonden. Verder was het een gewone volkswijk.

'De buurten waren in die tijd nogal gescheiden. Er was een elitebuurt en een buurt voor armere mensen.'

Jaaps vader was, zoals veel mannen uit Rotterdam, geïnterneerd in Duitsland. Hij kwam pas maanden na de bevrijding terug naar huis. Jaap heeft hem bijna een jaar moeten missen, maar heeft daar weinig herinneringen aan.

'Omdat mijn moeder bij mijn zus moest blijven, bracht mijn opa me naar school. Verder kan ik me weinig herinneren van de eerste dagen. De onderwijzeres vond het leuk om het weer bij te houden en tekende iedere dag een zonnetje of regendruppels.'

Toen hij op een zondag, herfst 1945, met andere buurtkinderen op weg was naar een zondagsschool, werd hij teruggeroepen omdat zijn vader was thuisgekomen.

'Hij had een wit tafelkleed op de grond uitgespreid en daarop lagen alle voorwerpen die hij onderweg vanuit Duitsland en Frankrijk had meegenomen: een toeristisch boekje over Parijs, een Duitse aluminium kroes, edelweissbroches en nog wat andere dingetjes.

Hoe de begroeting was herinner ik me niet. Van mijn vader heb ik geen beeld meer.'

Jaap bleef in de eerste klas zitten.

'Van leren en opletten kwam in het begin niet veel, want ik had een oorlogstrauma door de bombardementen. Ik geloof dat ik de enige was die daar last van had, maar dat kan ik niet meer navragen. Als ik maar even een geluid hoorde, dook ik al onder mijn bank. Dan wilde ik me redden, want dan kwam er weer iets aan.

Ik was de enige die bleef zitten. Ik weet nog dat ik met andere jongens in de klas opnieuw moest beginnen. Toen kon ik al lezen en schrijven. Ik vond het niet vervelend. Het was de tweede keer makkelijk en het ging wel lekker.

De rest van de lagere school ging ook soepel. Ik had een paar vriendjes, niet veel. Ik weet nog dat ik met een schoolvriendje door de stad liep. De gebouwen waren platgebombardeerd. Door de regen waren de fundamenteen slootjes geworden. We wandelden ook in de havenbuurt bij de schepen. Met buurkinderen ging ik naar het "Land van Hoboken" waar puin was opgeslagen. Het lag gedeeltelijk onder water. Wij maakten vlotjes en zochten naar salamanders, die zich tussen de stenen hadden verstopt.'

Jaap ging vervolgens, omdat hij goed kon rekenen, naar de ULO: uitgebreid lager onderwijs. Van de veertig leerlingen gingen er drie naar de hbs, een naar het gymnasium en een paar naar de ULO zoals Jaap. Het gros ging naar de ambachtsschool.

'Als kind had ik geen beeld van mezelf in de toekomst. Ik keek alleen maar naar mijn vader: een glazenwasser. Hij probeerde me wel een beetje in die richting te stimuleren, maar nee, dat was niets voor mij. Ik heb wel geassisteerd en ik ben ook nu nog niet te beroerd om mijn ramen en die van anderen te lappen.

Handarbeid werd lager gewaardeerd dan kantoorwerk. Ik werd voor kantoor opgeleid. Drie jaar ULO en daarna vijf jaar handelsschool, in de avonduren, terwijl ik overdag op kantoor werkte. Het was niet echt mijn keuze; ik deed het omdat het werd aangewezen. Ik was nogal volgzaam.'

Bepalende diensttijd

In 1959 moest Jaap in militaire dienst. Het werd een bepalende periode.

'In dienst merkte ik dat er iets niet helemaal klopte. Ik kon meer dan de meeste mensen. Dat begreep ik niet. Ik voelde me niet bij de andere soldaten thuis, maakte niet makkelijk vrienden. Ik had ook de vraag wat ik wilde worden, want ik had geen zin om in een duf kantoor te blijven zitten.'

De mogelijkheid bestond om gekeurd te worden voor beroepsopleidingen.

'Ik scoorde zo hoog op de intelligentietest dat ik al gauw in de selectie voor hogere tests kwam. Ik hoorde al niet meer bij de gewone soldaten, hoewel hiervan niets werd doorgegeven naar de legerplaats. Ik bleef soldaat. Uit de test kwam dat ik in de reclamewereld terecht kon; ik was inventief, goed in dingen verzinnen, vooral op taalgebied.'

Jaap herkende zichzelf hier wel in, hoewel hij van commercie niet veel moest hebben. Eenmaal uit dienst ging hij naar de bibliotheek om op te zoeken welke opleidingsmogelijkheden er waren. Hij stuitte op de schrijver N. Perquin, die het gymnasium aanpreef. Deze zoektocht illustreert hoe beperkt de steun, aanmoediging, maar ook de informatie uit zijn omgeving was. Hij moest zelf zoeken en afwegen. Een minder getalenteerd mens was in zijn positie iets eenvoudigs gaan doen?

'In het begin werkte ik op een scheepvaartkantoor. Ik kwam er terecht via een neef en een oudoom die er ook werkten. Ik was vijftien en kreeg vijftig gulden per maand. Het rekenwerk vond ik wel leuk, het lezen van alle wets-toestanden minder. Dat is ook vaak in mijn herinnering. Ik heb de boeken nog in mijn berging liggen. Op school kreeg ik vier talen. Ik haalde mijn praktijkdiploma boekhouden in 1961.'

'Ik dacht: laat ik maar gelijk het hoogste pakken! Het werd avondgymnasium, want ik bleef wel werken. Ik ben nog even terug geweest op hetzelfde kantoor, daarna werd ik assistent accountant op een accountantskantoor. Het was boeiend om de financiële kant van het bedrijfsleven te zien, maar ik was de leerling en kreeg alleen de simpelste klusjes te doen. Tellen en sorteren. Ik zag hier geen toekomst.

Over het avondgymnasium heb ik een jaar of zes gedaan.

In het begin woonde ik nog bij mijn ouders en zus. Het was er krap. Mijn avondstudie veroorzaakte al gauw wrijving in huis. Na school wilde ik wat uitwerken voor de volgende dag, maar daar was geen ruimte voor.'

Gymnasium was in zijn milieu ongebruikelijk. Zijn ouders hadden zelf nauwelijks scholing gehad.

'Niemand kon of wilde helpen. Ik was vaak irritant voor mijn huisgenoten. Als ik bezig was woordenlijsten te onthouden, las ik hardop en moesten zij meeluisteren. Toen hebben we een straat verderop een zolderkamer voor mij gevonden die ik voor weinig geld kon huren. Dat was wel een vooruitgang; hier kon ik me beter concentreren. Voor het examen ben ik eerst een keer gezakt. Toen heb ik mijn werk opgezegd, met spaargeld kon ik een half jaar zonder baan. De tweede keer ben ik geslaagd.'

Voor het eerst kwam Jaap in een omgeving waar hij zich thuis voelde.

'In die periode sloot ik me aan bij een vriendenkring, met mensen die ook met een studie bezig waren. In mijn dienstitijd was ik, omdat ik me bij katholieken en protestanten niet thuis voelde, bij een humanistisch geestelijk verzorger geweest. Zijn benadering sprak me wel aan. Bij mij in de buurt bleek een humanistische jongerengemeenschap te zijn. Hier kreeg ik vrienden en kennissen van mijn eigen niveau. Sommige van hen ken ik nog steeds. In de tussentijd had ik ook verkering gekregen. Ik ontmoette Marja in een jongerenclub waar ik regelmatig ging dansen. Met haar heb ik van alles ondernomen: we bezochten ook kunst, tentoonstellingen. We trouwden in 1969 en zijn vijf jaar getrouwd geweest.

Jaap wijt het aan zichzelf dat de relatie geen langer leven had. *'Ik ging mee in de ontwikkelingen in die tijd. We waren allebei lid van de NVSH¹. Ik kwam in een sfeer van vrijere seksuele omgang terecht die voor mijn huwelijk verkeerd was. We zijn nog samen in therapie geweest, maar het kwam niet meer goed.'*

Jaap heeft in de loop van de jaren een aantal korte en iets langere relaties gehad en veel onenightstands. Hij was op zoek naar een partner, maar die vond hij alleen tijdelijk.

Studie

Tijdens zijn huwelijk, het was 1972, begon Jaap een studie psychologie in Leiden.

'Ik heb gearzeld tussen studies. Ik had veel interesse in archeologie, maar daarvoor golden extra vooropleidings-eisen en veel archeologen waren werkloos. Mijn keuze voor psychologie was financieel-economisch: in instituten die later tot het Riagg fuseerden, zag ik dat psychologen goed verdienden. Dat wilde ik ook wel.

Voorheen had ik in de avonden andere studies gedaan waaronder M.O. Nederlands en Duits bij het Goethe-instituut. Pas in deze tijd was het voor mij mogelijk overdag te studeren: ook oudere studenten konden nu een beurs krijgen. Ik dacht nu of nooit en ben gestopt met mijn kantoorwerk. Mijn laatste baan was bij het havenbedrijf. Ik was zo'n twintig jaar ouder dan de meeste studenten.

Zij gingen 's avonds feesten, ik had een vrouw in Rotterdam. Het studeren ging niet heel makkelijk; ik leerde op de ouderwetse manier, niet zoals jongeren tegenwoordig, door je steeds meer te verdiepen in de dingen. Ik moest het allemaal inprenten. Het lukte me op die manier wel om te slagen.

Van een grotere intelligentie heb ik in die tijd niets gemerkt. Ik was blij dat ik alsnog kon gaan studeren. Pas later, toen ik een eigen bureau had en cliënten kreeg, bleek dat er zoiets als Mensa bestond. Ik hoorde erover van iemand die lid was en ik dacht: dat wil ik ook proberen. Ik ben naar Utrecht gegaan voor een IQ-test. Mijn score bleek hoog genoeg om lid te worden van Mensa.'

Reizen

'Vanaf de tijd dat ik uit dienst kwam, heb ik veel reizen gemaakt. Ik interesseerde me vooral in alpinisme en ben vaak de bergen in geweest. In 1982 maakte ik een trektocht rond de Mont Blanc. Het ging me om de natuur, het wandelen en om de kameraadschappelijke contacten; op deze reizen maakte ik ook vrienden. Ik was sportief, had een soepel, krachtig lichaam. Ik heb ook veel aan hardlopen gedaan, marathons en kortere afstanden. Als jongen had ik veel gezwommen, kano gevaren en geschaatst. Na mijn dienstitijd heb ik aan judo gedaan. Door het reizen ben ik geïnteresseerd geraakt in geologie. In structuren bijvoorbeeld: hoe komen die golven in de bergen? Ik ben ook stenen en fossielen gaan verzamelen. Allemaal interesses die in die tijd uitkwamen.'

'Mijn studie duurde negen jaar. Door mijn scheiding was er tussendoor een periode met studievertraging. Toen ik in 1981 was afgestudeerd in klinische psychologie bestond er veel werkloosheid onder psychologen.'

Uit verhalen van andere hoogbegaafden herkent Jaap dat hij bij het zoeken naar werk moest zorgen dat hij gedekt bleef, zoals hij dat noemt: *'Bij sollicitaties kon ik niet alles opschrijven, want dan was ik over-gekwalificeerd. Al die kennis, mijn brede belangstelling, dat was niet nodig. Ze verwachtten dat ik gauw ruzie met collega's zou hebben en ik werd niet aangenomen. Alleen de laagst betaalde banen kon ik krijgen. Daar kon het blijkbaar geen kwaad.'*

Zijn ouders en zus waren van Rotterdam naar Spijkenisse verhuisd. Jaap kreeg daardoor voordeelpunten voor een eigen huurwoning. In 1983, in een periode dat zijn vader ernstig ziek was, verhuisde hij ook naar Spijkenisse, naar zijn huidige woning. Vanaf het eerste moment heeft hij het hier naar zijn zin.

Zijn ouders zijn inmiddels overleden: zijn vader ruim dertig jaar geleden, in 1984, zijn moeder in 2004.

Eigen bureau

Jaap begon in 1985 als klinisch psycholoog een eigen bureau. Beneden zijn woning was de praktijk. In zijn werk als psycholoog was hij er goed in snel te herkennen wat iemand dwars zat. Het testen van kinderen ging hem goed af. Na een negatieve ervaring met een collega die onbetrouwbaar bleek te zijn en zijn bureau schaadde, wist hij zijn praktijk uit te breiden via mensen die hoogbegaafde kinderen begeleidden en ouders met hun kinderen naar hem doorverwezen. Door een aanvullende opleiding kreeg hij kennis van hoogbegaafdheid.

¹ NVSH: Nederlandse vereniging voor seksuele hervorming, opgericht in 1946. De bloeitijd lag in de zestiger jaren toen er meer dan zestig consultatiebureaus voor anticonceptie en seksualiteit waren.

In die periode deed hij zelf een intelligentietest en in 1989 werd hij lid van Mensa.

'Ik had een idee dat het wel leuk zou zijn, al die mensen om me heen. Maar het viel tegen. Het zijn natuurlijk allemaal individuen. Veel jongere mensen. Ik heb voornamelijk de wandelsig gedaan. Sig staat voor special interest group, een internationaal begrip binnen Mensa. Ik ben ook bij de singlesig gegaan en bij de eetsig. Die zijn landelijk. Je hebt ook de regiosig, met rondleidingen in de omgeving. Pas was er nog een op Rotterdam CS, toen de verbouwing net klaar was. En in het Zuiderpark, toen dat was vernieuwd.'

Computerles

Toen zijn bureau niet voldoende liep heeft Jaap zich ingeschreven voor een uitkering en ging hij op zoek naar vrijwilligerswerk. Hij kwam op een katholieke basisschool terecht waar hij computerles aan de kinderen ging geven. Het werd later betaald werk, in de vorm van een Melkertbaan. Dit bleef hij acht jaar doen, tot aan zijn pensioen in 2004.

Een duidelijk keuze voor dit werk heeft Jaap niet gemaakt. Het was min of meer toevallig dat er een vrijwilliger op deze school werd gevraagd. Hij had thuis een computer en wilde hier wel iets mee. Hij leerde hiervoor het nodige via de school tijdens een extra opleiding in Delft. *'Volgzaam ben ik nog steeds wel. Maar af en toe breek ik eruit los. Als de opgelegde beperkingen te ver gaan bijvoorbeeld. Dan moet ik stoppen. Op deze school gebeurden ook dingen die niet konden. Ik had conflicten met de schoolleiding over het controleren van de leerlingen; ik paste niet in hun religie.'*

William, zelf werkzaam als psycholoog, maakte Jaap mee tijdens zijn studie psychologie, maar niet tijdens de loopbaan die erna kwam. Hij ziet achteraf dat Jaaps passie niet bij klinische psychologie lag, maar meer bij archeologie en geologie.

Voor computers geldt iets dergelijks: 'Het interesseerde hem niet bijzonder. In uitzoeken hoe computers werken heeft hij weinig zin. Ik heb niet de indruk dat Jaap in dit werk zijn draai heeft gevonden. Wel heeft hij heel veel andere interesses. Hij stapt overal op af.

Dat zijn loopbaan niet zo bloeiend was, kan door omstandigheden komen. Je moet een beetje geluk hebben. Het werk dat hij deed had niet echt zijn passie.'

Jaap kan dit bevestigen.

'Mijn 65-ste verjaardag was een moment van bevrijding. Mijn baan stopte en ik kon leuke dingen gaan ondernemen. Ik werd al snel vrijwilliger in een zwembad, als begeleider van dubbelgehandicapte zwakzinnigen. Dat was mooi: ik dook het zwembad in en kon wat stoeien met deze mensen. Sommige dreven alleen maar op een bedje, hen moest ik een beetje heen een weer duwen. Met anderen deed ik balspellen. Een aantal van de deelnemers was blind, zij konden genieten van het warme water.'

Na vijf jaar en een paar bezuinigingsrondes werd het begeleid zwemmen afgeschaft. Jaap ging begeleidingswerk doen bij Stichting MEE².

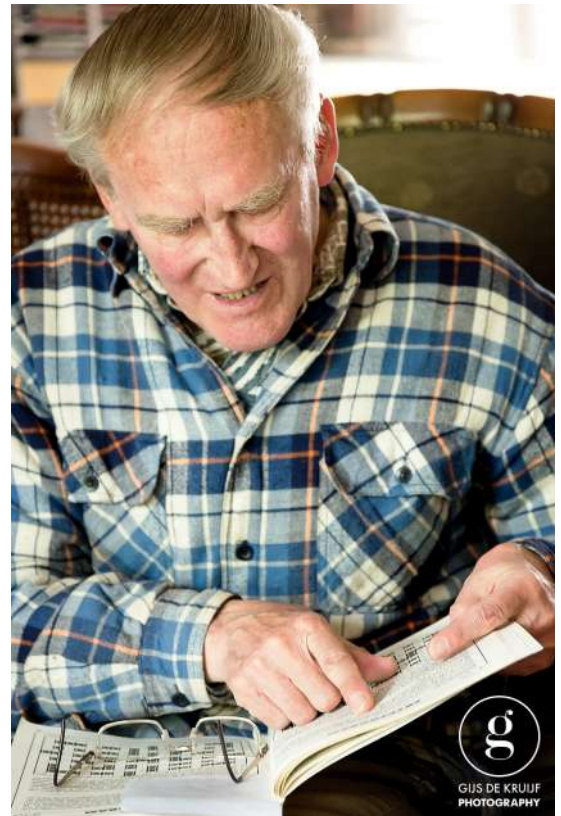
Op mijn vraag of hij speciaal gemotiveerd was zich in te

zetten voor mensen met minder mogelijkheden dan gemiddeld, is zijn antwoord ontkennend:

'Ik ben naar een vrijwilligersbureau gegaan en dit was het enige werk dat werd aangeboden. Bij MEE was het leuk. Ik ging als vrijwilliger fietsen en wandelen met een depressieve jongeman. Het zou voor een jaar zijn, het werden drie jaar. Het was niet de bedoeling om gesprekken met hem te voeren en zeker niet over zijn toestand. Het belangrijkste was gezellig en ontspannen uit te gaan. We hebben allerlei tochten gemaakt.'

Brede belangstelling

Jaap zal met leren niet gauw stoppen. In de loop van zijn leven heeft hij ontelbare opleidingen en cursussen gevolgd en tot de dag van vandaag volgt hij colleges bij de HOVO. *'Zowel de alfa, als de bèta als de gamma-afdeling.'* Op dit moment volgt hij een cursus over nieuwe vormen in de Nederlandse taal, onder invloed van nieuwe Nederlanders.³

In de loop van de jaren heeft hij veel gecorrespondeerd, zowel met mensen in Nederland en de rest van Europa, als in Noord- en Zuid-Amerika, Algerije en Indonesië. Hierbij kon hij zijn talenkennis gebruiken en ontwikkelen. Zo heeft hij ook Spaans geleerd en Bahasa Indonesia. Jaap heeft veel aan diverse activiteiten meegedaan. Op een dag nam hij met een club alumni deel aan een rondleiding in het lab van de Leidse universiteit. William werkte daar. Ze hadden elkaar jaren niet gezien en vanaf dit moment zetten ze hun vriendschap voort.

³ HOVO: hoger onderwijs voor ouderen. Diverse Nederlandse universiteiten en HBO-instellingen bieden een eigen cursusprogramma van algemeen vormend onderwijs aan iedereen vanaf vijftig jaar.

² MEE geeft ondersteuning bij leven met een beperking.

William typeert Jaap als ondernemend en zeer actief. 'Hij probeert alles te volgen. Het Hovo in Leiden en veel andere cursussen, ook medisch. Hij gaat de boekwinkels af. Hij is een eigenzinnig en zelfstandig persoon voor wie vrijheid belangrijk is. Voor mij schept dat een band.' Lezen is inmiddels lastiger voor Jaap, vanwege oogmigraine, maar de hoorcolleges bieden uitkomst.

'Ik heb geen nut gehad van het feit dat ik bij de hoogbegaafden hoor. Voor hoogbegaafde kinderen van nu wordt dat met de aandacht die er voor hen is gelukkig wel anders. Mijn familie weet van niets. Ze weten dat ik goed kan leren. Laten we het daarbij houden, dat is goed. Ik ga ook met mensen om die goed kunnen leren.'

Vriendin Cora typeert Jaap als iemand met een bijzonder brede belangstelling. 'Jaap weet overal wel iets vanaf. Hij snapt veel en snel en wil alles weten. Dat is opvallend als je het vergelijkt met anderen. De tia's⁴ die hij heeft gehad beperken zijn mogelijkheden, dat is wel jammer. Hij is langzamer. Maar hoogbegaafdheid verandert er niet door. De belangstelling blijft. Als hij tv kijkt zijn het documentaires waar de doorsnee mens niet veel in ziet. Hij verzamelt allerlei informatie en vertelt over wat hij weet. Als we naar een museum gaan deelt hij zijn associaties bij wat we zien. Dat is leuk.'

Op leeftijd

Jaap heeft tegenwoordig last van een soort afasie. Soms, als hij iets wil zeggen, is het blanco in zijn hoofd. Bij wat hij vertelde over zijn werk in het zwembad bijvoorbeeld was hij het woord luchtbed kwijt. Voor wat weg valt probeert hij zo snel mogelijk een synoniem te vinden. Het valt niet altijd op, maar soms zegt iemand: wat zeg je nou toch?

'Als ik nu een test van Mensa zou ondergaan, zou ik waarschijnlijk niet meer slagen,' zegt hij lachend.

'Door kleine tia's ben ik ongemerkt achteruit gegaan. Ik heb het een keer gemeld bij de huisarts: mijn linkerkant deed het niet goed meer. Maar toen ik bij hem kwam was het weer hersteld. Rond '97 had ik ook hartproblemen. En onlangs heb ik een darmoperatie gehad. Daarna kon ik nauwelijks een trap opkomen. Dat had ook te maken met de bloedverdunners en bloeddrukverlagers die ik slik vanwege de trombosekansen. Maar ik ben langzaam aan het opbouwen, ga binnenkort terug naar de wandelclub. Ik kan nu wel weer een trap op.'

De herinneringen aan verschillende levensperiodes zijn niet zo duidelijk meer. *'Dat zijn de wazigheden die je krijgt als je ouder wordt. De herinneringen uit de kindertijd zijn nog het duidelijkst.'*

William: 'Zijn vergeetachtigheid neemt wel toe, maar het is geen probleem. Jaap blijft van alles ondernemen. Hij vergeet wel eens zijn telefoon aan te zetten als hij onderweg is en we hebben afgesproken, maar hij blijft toch vrij stipt. Hij redt zich prima in zijn eentje. Dat hij trager wordt geeft niet.'

Cora: 'Zijn geheugen is, sinds een jaar of vier, vijf, een blokkade voor hem geworden. Het is lastig en heel jammer. Hij heeft er wel moeite mee, al zal hij dat niet snel zeggen. Hij zegt liever "Zo ben ik nu eenmaal."'

'Ik ben niet meer met alles zo snel als vroeger. Dat is wel eens onhandig. Maar ik probeer zoveel mogelijk dingen te blijven doen, ben lid van veel clubs en heb veel abonnementen: van Natuurmonumenten, De Vrije Academie, de Vlinderclub, New Scientist, Nederlands Klassiek Verbond, de Mars Society, Wetenschap in het algemeen. Alles over geologie en archeologie heeft mijn belangstelling. Net als kosmologie. Allemaal dingen die ik bij houd. Ik loop vaak college bij geologie. Er is binnenkort een mogelijkheid om deel te nemen aan een excursie in Noord-Spanje, met een geoloog. Daar heb ik wel iets voor over.'

'Ik doe veel aan cryptogrammen, heb een cryptogrammenpuzzelboek. Ik heb schilderles gehad, doe nu een acrylcursus. En ik fotografeerde veel, maar er is iets met mijn toestel waardoor dat even stil ligt. Er is een heleboel waarin ik interesse heb en ik weet dat er ergens een stop is. Het kan volgend jaar zijn, of over twintig jaar. Het idee dat er ergens een grens is, is moeilijk te accepteren.'

Verzorging

Op de vraag hoe Jaap zich de verzorging voorstelt, later, in het geval hij niet meer goed voor zichzelf zou kunnen zorgen, is zijn reactie afwerend. Hij wil thuis blijven wonen. En er liever niet over nadenken zolang het nog niet nodig is.

Cora heeft ook de indruk dat hij aan zorg liever niet wil denken. 'Hij stond ingeschreven voor een seniorenwoning, maar toen die verlengd moest worden heeft hij zijn inschrijving laten verlopen. Het kan een vorm van niet willen weten zijn.'

William: 'Jaap is niet iemand die opgeeft. Tegen veel betutteling kan hij niet. Hij snapt dat je dingen in je eentje moet beslissen en ondernemen. Met jezelf overleggen moet je kunnen. Hij kan het. Veel mensen zakken in na hun 65ste. Hij niet. Zelf heeft hij een keer gezegd dat hij toch wel aardig ver is gekomen voor de zoon van een glazenwasser. Dat denk ik ook.'

Jacqueline Lucas
De SchrijfWerkPlaats, februari 2015
www.schrijfwerkplaats.nl

© 2015 Stichting IHBV
Instituut Hoogbegaafdheid Volwassenen
www.ihbv.nl

Dit portret is mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Mensa Fonds. Het mag in onverkorte vorm én met bronvermelding vrijelijk worden verspreid. Het overnemen van losse delen van de tekst is niet toegestaan.

⁴ Tia: *Transient Ischaemic Attack*, een voorbijgaande beroerte. Er is een tijdelijk tekort in de bloedvoorziening naar een deel van de hersenen. Hierdoor kunnen problemen ontstaan met de spraak, de kracht of het gevoel van gezicht, armen en benen.